
ОБҐРУНТУВАННЯ ОЗДОРОВЧО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ПРОГРАМ ДЛЯ ШКОЛЯРІВ ІРАНУ З ПОРУШЕННЯМ ПОСТАВИ

Мохназ КОРДІ (ІРАН), Еліна МАКАРОВА

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Анотація. У статті наводяться підходи щодо обґрунтування оздоровчо-реабілітаційних програм на засаді вивчення регіонально-етнографічних особливостей розвитку порушень постави у дітей школярів Ірану.

Ключові слова: сколіоз, постава, Іран, дитина, фактори впливу.

ОБОСНОВАНИЕ ОЗДОРОВИТЕЛЬНО-РЕАБИЛИТАЦИОННЫХ ПРОГРАММ ДЛЯ ШКОЛЬНИКОВ ИРАНА С НАРУШЕНИЕМ ОСАНКИ

Мохназ КОРДИ (ИРАН), Елина МАКАРОВА

Национальный университет физического воспитания и спорта Украины

Анотация. Статья посвящена обоснованию подходов к оздоровительно-реабилитационным программам на основе изучения регионально-этнографических особенностей развития нарушений осанки у школьников Ирана.

Ключевые слова: сколиоз, осанка, Иран, ребенок, факторы влияния.

Abstract. The article is devoted to the ground of approaches to the health-rehabilitation programs. Basis of study is formed on the regional-ethnographic features of development postures of children at the children of Iran.

Key words: scoliosis, carriage, Iran, child, factors of influencing.

ДОСКОНАЛЕННЯ РОЗУМОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ 6–7 РОКІВ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ШЛЯХОМ ПІВВИЩЕННЯ РІВНЯ РУХОВОГО ІНТЕЛЕКТУ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Сюзанна КОСІВСЬКА, Сергій БОНДАРЕНКО

Київський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка

Актуалізація проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Початок тисячоліття людської цивілізації характеризується переходом до інформаційного суспільства, де якість людського потенціалу, інтелектуальності і культури всього населення набувають вирішального значення для економічного і соціального поступу кожної держави. Тому інтелект, національна свідомість, духовне і фізичне здоров'я дітей набувають дедалі більшого значення. Не

випадково така впливова міжнародна структура, як ООН та її комітет у справах культури (ЮНЕСКО) при визначенні потенціалу кожної країни застосовує показник КІМ – коефіцієнт інтелектуалізації молоді. Відомо, що на початку 1960 рр. США разом з Канадою посідав за цим показником II–III місце після США, а у 1990 рр. – місце у світі [8].

Саме тому кожна країна, піклуючись про своє майбутнє, намагається розвивати інтелект дітей усіма можливими засобами.

Доведено, що обмеженість рухів у дитинстві не тільки шкодить здоров'ю, а й гальмує інтелектуальний розвиток. Рухи розглядаються як стимул і необхідна умова для повноцінного розвитку і виховання. Рухи формують психіку, оскільки через них здійснюється той практичний зв'язок дитини з навколишнім світом, а це лежить в основі розвитку психічних процесів.

Фізичне виховання проголошує одним із своїх головних завдань забезпечити інтелектуальний розвиток дітей. Зв'язки фізичного виховання з розумовими якостями людини тісні і різнопланові, адже процес виконання рухів включає фізичних вправ зокрема відбувається за участю таких інтелектуальних здібностей як аналіз, порівняння і проектування рухових дій [10]. У зв'язку з цим актуальним на нашу думку, є визначення впливу фізичних вправ на розвиток інтелектуальної сфери дітей.

Педагогічна наука в різні часи приділяла певну увагу зв'язку між фізичним вихованням. Дослідженнями в галузі педагогіки, психології та фізіології ідея використання фізичних вправ для інтелектуального розвитку набула досить високого рівня обґрунтованості, що дає право стверджувати наявність певних педагогічних, психологічних і фізіологічних передумов для розробки спеціальних педагогічних технологій [3,5,6,].

Особливо перспективними ці технології видаються для роботи з дітьми дошкільного і молодшого шкільного віку, які мають певні відставання у розвитку психічних процесів [3,6,11]. З точки зору вікової фізіології такі діти народжуються абсолютно нормальними, тобто фізіологічно, фізично та психічно повноцінними. Лише за певних обставин залишаються поза сім'єю, що спричиняє у них виникнення синдрому депривації, яка у 99,5% дітей призводить до затримки психічного розвитку [11].

Виходячи із зазначеного, в дослідженні була поставлена наступна мета: вивчити вплив спеціалізованих фізичних вправ координаційної спрямованості на розвиток інтелектуальної сфери дітей 6-7 років із затримкою психічного розвитку (ЗПР).

Організація дослідження. У експерименті брали участь вихованці 6-7 років Кіровоградського дитячого будинку "Барвінок" (дослідна група в кількості 15 дітей) та Кіровоградської школи-інтернату (контрольна група 17 дітей).

Програмою педагогічного формуючого експерименту передбачено проведення трьох додаткових занять на тиждень з розвитку координаційних здібностей (КЗ). Змістом занять були акробатичні вправи, вправи в лазінні, вправи на орієнтуванні в просторі. В контрольній групі діти займалися загальнорозвивальними вправами та ігровими завданнями, рухливими іграми, іграми за вибором та діяльністю руховою активністю.

В роботі були використані такі методи дослідження: аналіз предметної тематичної літератури, тестування координаційних якостей, психологічне дослідження інтелектуальної сфери, формуючий педагогічний експеримент, методи математичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення.

Узагальнюючи погляди вітчизняних та зарубіжних фахівців з використання способів фізичного виховання для виправлення явищ інтелектуального і рухового відставання у дітей із затримкою психічного розвитку, видається можливим звести їх до наступного:

1. Необхідно збільшувати загальну рухову активність дітей за рахунок загальнорозвиваючих вправ для повного покриття потреб кінезофілії. Рух розвиває інтелект людини. Обмежуючи дитину в рухах, ми затримуємо її розумовий розвиток [8].
2. Доцільніше використовувати поєднання загальнорозвиваючих і підібраних спеціалізованих фізичних вправ [3].
3. Для отримання необхідного розвиваючого ефекту слід використовувати локальні фізичні вправи для кисті руки, включаючи цим генетично і еволюційно обумовлений активатор функціонального зв'язку "кисть-мозок". Формою реалізації цього положення стали психомоторні тренінги, пальчикові ігри [5].

Отже, координаційні здібності загалом (чи спритність зокрема) розглядаються не просто як один із звичайних моторних проявів, а дещо більше... Одним з перших звернув на цю обставину увагу Ф. Лагранж, який наголошував, що прояви спритності в певній мірі залежать від мозку, ніж від кінцівок чи будови тіла [4].

Принагідно відмітити, що Р.Кеттелл та Г.Гарднер, автори відомих психологічних тестів інтелекту [7] виділяють відповідно серед складових інтелектуальних здібностей психомоторну координацію і ручну спритність (Р.Кеттелл) або взагалі як окремий вид людського інтелекту – тілесно-кінестетичний інтелект (Г. Гарднер).

Поглиблюючи ці погляди, американські фахівці з розвитку дитячого інтелекту І. Доман, Г. Доман, Д. Доман, Б.Хагі та інші співробітники Інституту розвитку людського потенціалу на підставі власних 30-річних досліджень обґрунтували зв'язність та закономірність природного розвитку і удосконалення рухового (ручного) інтелекту людини в залежності від онтогенетичної стадії розвитку дитини [3].

Таким чином, рівень здобутої в ході експерименту тренуваності координаційних здібностей є по суті руховим інтелектом, який може бути тим визначальним чинником, який ефективно впливає на пришвидшення динаміки розвитку і удосконалення різних складових інтелектуальної сфери дітей у яких виявлено ЗПР. Результати описаного тестування, які були отримані в ході формуючого педагогічного експерименту, дали наступне:

Таблиця 1

Рівень координаційних здібностей дітей 6-7 років із ЗПР в ході формуючого педагогічного експерименту, $M \pm m$

Група	Тест Ляха, с	Тест Павліка, с	Тест Копилова, с	Комплексний тест Платонова, с
експериментальна (n=13)	5,19±0,48	18,43±2,31	25,29±2,36	29,1±2,91
контроль	6,74±1,04	34,9±2,97	27,26±1,92	28,4±2,98

Аналіз результатів тестування вказує на певну перевагу досягнутого рівня рухового інтелекту дітей дослідної групи в тесті Ляха на 23% ($t=1,36$; $p>0,05$); тесті Павліка на 89,3% ($t=4,38$; $p<0,01$); тесті Копилова на 7,23% ($t=0,65$; $p>0,05$).

Відставання від контрольної групи у виконанні комплексного тесту Плетіна було незначним. Різниця складала 2,41% і носила недостовірний характер ($F=0,001$; $p>0,05$). Додатково внесена нами якісна характеристика цього тесту, яка полягала в оцінюванні кожної складової вправи (за п'ятибальною шкалою) виявила перевагу дослідної групи на рівні 19,6% ($t=4,23$; $p<0,01$).

Таким чином простежується досить виразна і стала тенденція формування більш високого, якісного і кількісного рівня координаційних здібностей інтегрального характеру (оскільки наведена батарея тестів спрямована на визначення як окремих показників, так і базового рівня КЗ [9]).

Психодіагностична частина дослідження включала батарею з 8 тестів на визначення основних показників розумових здібностей [1,2].

T_1 – використовується для інтегрального оцінювання інтелектуальних і сенсомоторних здібностей;

T_2 – використовується для діагностики витонченої координації рухів.

T_3 – використовується для діагностики комбінаторного мислення.

T_4 – використовується для визначення рівня розвитку логічного мислення та узагальнення.

T_5 – використовується для оцінки сприйняття форми та просторових відчуттів.

T_6 – використовується для виявлення ступеню оволодіння зоровим синтезом та об'єднання елементів в цілісний образ.

T_7 – використовується для визначення продуктивності та стійкості уваги.

T_8 – використовується для визначення рівня розвитку уяви, здатності створювати оригінальні образи.

Показники інтелектуальної сфери дітей 6-7 років в ході формування педагогічного експерименту, бали ($M\pm m$)

Групи досліджуваних	T_1	T_2	T_3	T_4	T_5	T_6	T_7	T_8
Досл-на група (n=13)	3,8 \pm 0,34	4,2 \pm 0,27	3,7 \pm 0,29	3,8 \pm 0,47	4,5 \pm 0,22	2,1 \pm 0,24	5,5 \pm 0,46	2,8 \pm 0,31
Конт-на група (n=17)	2,6 \pm 0,31	4,2 \pm 1,2	3,5 \pm 0,29	3,9 \pm 0,3	4,1 \pm 0,21	2,5 \pm 0,15	3,3 \pm 0,51	2,8 \pm 0,31

В чотирьох тестах (T_1 , T_3 , T_5 , T_7), спрямованих на визначення інтегрального оцінювання інтелектуальних і сенсомоторних здібностей, комбінаторного мислення, сприйняття форми та просторових відчуттів, продуктивності та стійкості уваги, перевага дослідної групи сягала 5,7-66,7% в тому числі у тесті “Намалюй зображення” (T_1), “Знайди і викресли” (T_7), різниця була статистично значущою (відповідно $F=0,001$; $p<0,05$ та $t=3,19$; $p<0,01$). Перевага контрольної групи була виражена лише в тесті на визначення рівня розвитку уяви ($t=4,57$; $p<0,01$).

Для визначення наявності зв'язку між руховим інтелектом та розумовими здібностями був застосований кореляційний аналіз. Корелювались сумарні показники рухового інтелекту (на основі виконання тестів КЗ) та інтелектуальної сфери. В дослідній експериментальній групі був виявлений негативний статистичний зв'язок. Тобто зменшення часу, який витрачає дитина на вирішення тестових рухових завдань однозначно пов'язане з більш високими балами в тестах на інтелектуальну сферу. Для дослідної групи він склав $r = -0,75$, а для контрольної групи лише $r = -0,12$. Звідси коефіцієнт детермінації для дослідної групи складає $D = 56,25\%$. Таким чином більша половина досягнутого рівня показників інтелектуальної сфери дітей дослідної групи може бути пояснено впливом рухового інтелекту, а $43,75\%$ - впливом неврахованих факторів.

Висновки

Проведене дослідження дає підстави по-новому оцінити значення і можливості фактора підвищення координаційних здібностей на удосконалення інтелектуальної сфери дітей 6-7 років якщо розглядати КЗ як різновид інтелекту людини.

Удосконалення рухового інтелекту, в основі якого лежать координаційні здібності, спроможне ефективно нівелювати явища інтелектуальної депривації у дітей 6-7 років із ЗПР, тому, що процес тренінгу рухового інтелекту в більшій мірі (на $56,25\%$) обумовлює корекційні процеси в інтелектуальній сфері дітей 6-7 років, ніж інші чинники.

Література

- Барташнікова І.А., Барташніков О.І. Як визначити рівень розумового розвитку дитини? Діагностика готовності дітей до навчання в школі: Тести для дітей 5-7 років. – Тернопіль: Богдан, 1998. – 84 с.
- Діагностика умственного развития дошкольников / Под ред. Л.А.Венгера и В.В.Колмоховской. – М.: Педагогика, 1978. – 248 с.
- Доман Г., Доман Д., Хаги Б. Как сделать ребенка физически совершенным: Пер. с англ. – М.: Аквариум, 1999. – 336 с.
- Завдання ловкості / И.М.Туревский, В.П.Филин и др. – Тула: Приок. кн. изд-во, 1992. – 208 с.
- Кальцова М.М., Рузина М.С. Ребенок учится говорить. Пальчиковый массаж. – СПб: М и М, 1998. – 176 с.
- Лиско О.М. Організаційно-методичні використання рухливих ігор у фізичному вихованні молодших школярів із затримкою психічного розвитку: авторефю дисерт. наук із фіз. вих. і спорту: 24.00.02 / ЛДІФК. – Львів, 2004. – 20 с.
- Психологическая диагностика: учебник для вузов / Под ред М.К. Акимовой, И.М.Туревича. – СПб: Питер, 2006. – 652 с.
- Развитие учащихся средствами физической культуры / Программно-методические рекомендации. Дмитриев А.А – Красноярск, 1990. – 80 с.
- Савченко Л.П. Тестування рухових здібностей школярів: Навчальний посібник. – Львів: Українська література, 2001. – 440 с.
- Савченко Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 1. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2001. – 272 с.
- Савченко В.С. Виховання та усиновлення дітей-сиріт. – Кіровоград, ЦУВ, 1998. – 194 с.

УДОСКОНАЛЕННЯ РОЗУМОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ 6–7 РОКІВ
ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ
ШЛЯХОМ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ РУХОВОГО ІНТЕЛЕКТУ
ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Сюзанна КОСІВСЬКА, Сергій БОНДАРЕНКО

*Кіровоградський державний педагогічний університет
ім. Володимира Винниченка*

Анотація. В цій статті розглядається фактор підвищення коорд.
здібностей для корекційного впливу на інтелект дітей 6–7 років із затримкою психіч.
розвитку.

Ключові слова: інтелект дітей, руховий інтелект, координаційні здібності.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УМСТВЕННЫХ СПОСОБНОСТЕЙ
ДЕТЕЙ 6–7 ЛЕТ С ЗАДЕРЖКОЙ ПСИХИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ
ПУТЕМ ПОВЫШЕНИЯ УРОВНЯ ДВИГАТЕЛЬНОГО ИНТЕЛЛЕКТА
СРЕДСТВАМИ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ

Сюзанна КОСИВСКАЯ, Сергей БОНДАРЕНКО

*Кировоградский государственный педагогический университет
им. Владимира Винниченко*

Аннотация. В этой статье рассматривается фактор повышения коорд.
способностей для коррекционного влияния на интелект детей 6–7 лет с
психического развития.

Ключевые слова: интелект детей, двигательный интелект, коорд.
способности.

IMPROVEMENT OF INTELLECT OF CHILDREN THAT ARE 6–7 YEARS
OLD WITH MENTAL RETARDATION BY METHOD OF PHYSICAL
EDUCATION AS BASIS OF MODERN COLLECTION
AND DEVELOP METHOD

Susan KOSIVSKA, Sergiy BONDARENKO

Kirovograd state pedagogical university name after V. Vinnichenko

Abstract The article is devoted to the test analysis of coordination abilities and
intellekt sphere of the 6–7-th years old children.

Key words: intellekt of children, motor intellekt, coordination abilities